

MØLLEN

Udgivet af „Dansk Møllerforening“.

Protektor: HANS KONGELIGE HØJHED PRINS HENRIK

Nr. 3555

Marts - April 2003

119. årgang

Restaurering · Eftersyn · Teknisk bistand

Møllebygger John Jensen ApS

Nykøbing-Slagelsesvej 22 · 4560 Vig

Tlf. 5931 5581 · Fax 5931 5481

UDDANNET I MØLLEBYGGERFIRMA GRUNDLAGT 1882

Vi har arbejdet med følgende møller:

Tipperup Mølle, Hørsholm Mølle, Skenkelsø Mølle, Røde Vejrmølle, Maglehøj Mølle, Ll. Heddinge Mølle, Majbølle Mølle, Ringsted Vindmølle, Rørvig Mølle, Strandvejs Møllen, Slagelse · Hagendrup Mølle · Åstrup Mølle · Stubmøllen i Holbæk · Høve Mølle · Hønsinge Mølle · Lumsås Mølle · Fuglevad Vindmølle · Karlstrup Stubmølle · Frilandsmuseet · Ny Mølle · Viby Mølle · Ramsløse Mølle · Uggerslev Mølle · Øxnebjerg Mølle · Trente Mølle · Kaleko Vandmølle · Vejstrup Vandmølle · Lille Mølle · Den 6. Femmøller · Lundbæk Vandmølle · Snejstrup Mølle · Aulum Mølle · Skjern Vindmølle · Bundsbæk Vandmølle · Jels Vindmølle · Nybøl Mølle · Dybbøl Mølle · Elstrup Mølle · Havnbjerg Mølle · Davinde Vindmølle · Måre Mølle · Fez Marokko · AllingeTopfers Mühle Peine · Nordre Mühle Pelworm · Lindau Mühle · Nübbenfeldt Mühle · Osdorfer Mühle · Reitbrooker Mühle · Kolmar Mühle · Grande Mühle · Valsemøllen, Åkirkeby · Gudhjem Mølle · Kuremøllen · Årsdale Mølle · Kirkemøllen Pedersker · Ulbølle Mølle · Sillerup Mølle · Vindeby Mølle · Kisserup Mølle · Lyngby Mølle · Egeskov Mølle · Kildebrønde Mølle · Højsager Mølle · Skovsgårds Mølle Sj. · Pibe Mølle · Slusegårds Mølle · Maderup Mølle · Vibæk Mølle · Gedesby Mølle · Myrager Mølle · Vejle Vindmølle · Stenby Mølle · Vandmøllen i Den gamle By · Ventepose Vandmølle · Brobyværk Vandmølle · Lumby Mølle · Vang Vandmølle · Frølev Stubmølle · Eriksholm Vandmølle · Hjerl Hede · Grubbe Mølle · Esrum Mølle · Hjeritsdal Vandmølle · Fussingø Vandmølle · Rødkilde Vandmølle · Jernløse Mølle · Svanemøllen · Stokmøllen, Østerklit · Søstermøllen Funabashi · Havnø Mølle · Uhre Mølle.

Rødkilde Vandmølle modtog i 1997 Europa Nostra Prisen.

Nye medlemmer

VI SIGER VELKOMMEN TIL:

Ejegod Møllelaug, v. Preben Bonde.
Det Nordjyske Landsbibliotek.

Organisationsændringer i Kulturarvsstyrelsen

Fra mandag den 20. januar er de tidligere kontorer Bevaring og Restaurering slået sammen til ét kontor med navnet »Bygninger«. Leder af det nye kontor er Sven Koefoed-Hansen, der hidtil har været chef for Bevaring. Desuden flyttes arbejdet med kulturmiljø og kommuneatlas fra det tidligere kontor, Bevaring, og til kontoret Museer.

Baggrunden for ændringerne er bl.a. ønsket om et tættere samspil mellem gennemførelsen af fredninger og den efterfølgende administration af de fredede bygninger, hedder det i en meddelelse på Kulturarvsstyrelsens hjemmeside.

Synspunkt

Lydinge mølle – nok engang

I Fyens Stiftstidende, dateret den 24. januar 2003, bragtes under overskriften: »Vel er Lydinge Mølle en perle« et indlæg, hvor Ole Jeppesen, der fremhæves som møllespecialist, slår til lyd for, at Lydinge Mølle, hvis fredning Kulturarvsstyrelsens arkitekter ønsker ophævet, bevares som fredet bygning. Det fremgår endvidere, at Ole Jeppesen har skrevet til kulturministeren og argumenteret imod ministerens egne embedsmænd og for en fortsat fredning af Lydinge vindmølle.

Forsidebillede: *Dyrehavemøllen i Nyborg.* (Foto: Per Gliese)

Indholdsfortegnelse:

Årsmøde 2003	24
Motortyper i danske møller	26
En mølleulykke i Lillevorde Mølle	30
Nyt fra Møllelaugene	30
Nye bøger	32
Læsernes hjørne	33
Nyt fra Møllepuljen	34
Møllenoter	35
Dødsfald	38

Jeg tvivler ikke om Ole Jeppesens gode intentioner, og jeg helt enig med ham i, at Lydinge Mølle var en perle, - men!! desværre kommer han let til at skade møllebevaringen mere end han gavner den med sit indlæg og (især) sit brev til ministeren.

Enhver, der har forestået en møllerestaurering vil kunne se, at der ikke er så meget som en pind i Lydinge vindmølle, der vil kunne genanvendes. Da jeg på vegne af Hadsund Egns Museum i 1994 involverede mig i bevaringen af Jyllands ældste hollænder, Havnø Mølle, var der ikke mange, der gav dét projekt en ærlig chance, og svært var det da også - men Havnø mølles daværende tilstand kan slet ikke sammenlignes med Lydinge mølles nuværende tilstand, som i dag kun kan beskrives som ren ruin. At en fredet mølle har fået lov til i den grad at forfalde, er sørgeligt – meget sørgeligt! Men med det omfang forfaldet har taget, må man se i øjnene, at en »restaurering« af Lydinge vindmølle ville være ensbetydende med en kopi af en mølle. Denne kopi vil nemt koste et to-cifret millionbeløb. Forestiller vi os så, at Kulturarvsstyrelsen som fredningsmyndighed skulle betale det halve, så ville det betyde, at en række møller, hvor ejerne i modsætning til Lydinge-eksemplet selv har gjort noget for at holde møllen tæt på tag og fag, ville få afslag på ansøgninger om støtte. Altså ville andre møller – som ellers ville kunne være reddet med in vis autensitet i behold – få lov at forfalde til »Lydinge-stadiet«, og så har vi for alvor sat til af kulturarven.

Det er imidlertid ikke kun et spørgsmål om fordeling af de alt for få midler, der er til rådighed i Kulturarvsstyrelsen. Det er også et spørgsmål, om vi skal bruge kræfter på noget, der i bedste fald bliver en god kopi af en spændende mølle, eller om vi skal overlade den slags opgaver til turisterhvervets projektmagere, og så koncentrere det egentlige bevaringsarbejde om de møller, der stadig har deres kulturhistoriske værdier nogenlunde intakte.

Møllebyggerfirmaet John Jensen Aps gjorde på Skov- og Naturstyrelsens foranledning Lydinge vindmølle tæt på tag og fag, før den blev handlet sidste gang; og var den siden blevet vedligeholdt bare så meget, at den var tæt, så havde der måske været noget at redde i dag, men den nuværende ejer har intet foretaget sig i så henseende. Så skytset er måske rettet den forkerte vej, når det er Kulturarvsstyrelsen, der nu står for skud.

Skal vi så bare se til, at nogle af vore gamle møller falder omkuld? Selvfølgelig skal vi ikke det, men selv som museumsfolk, må vi engang imellem se i øjnene, at ikke ALT kan bevares. Det, der derfor burde kæmpes for på mølleområdet er efter min mening, at vi får et dansk specialmuseum med ansvar for den del af kulturarven, som møllerne og mølleriets kulturhistorie udgør; og som kunne påtage sig ansvaret for, at det, der ikke kan bevares, i det mindste bliver behørigt dokumenteret.

Et sådant museum kunne både dække den del af mølleriets historie, som ikke står til at bevare ude i landskabet, og arbejde for restaurering af de tilbageblevne møller, der vil kunne restaureres med et mindstemål af autensitet i behold. Først og fremmest kunne de samtidig opbygge en fond af viden, der satte os i stand til at prioritere opgaverne m.h.t. bevaringen af vore gamle møller ud fra kulturhistoriske kriterier.

Dette forslag været givet til kulturministerens frie afbenyttelse!

Lise Andersen

Årsmøde 2003 · Dalum Landbrugsskole · 23.-25. maj

Program

Fredag den 23. maj 2003

- Kl. 17.30: Ankomst til smørrebrød og lune retter i Kolds Stue.
Kl. 19.30: Indlæg ved medarbejder fra Den Fynske Landsby.
Kl. 20.30: Ost, rødvin og kaffe i Kolds Stue.
Kl. 21.00: Bestyrelsesmøde i grupperum, kursusafdelingen.

Lørdag d. 24. maj 2003

- Kl. 8.00 – 9.00: Morgenmad i Kolds Stue.
Kl. 9.30 – 11.30: Generalforsamling m/kaffe i festsalen.

Dagsorden:

1. Valg af dirigent.
2. Formandens beretning
3. Fremlæggelse af regnskab og fastlæggelse af kontingent.
4. Valg til bestyrelsen.
På valg er: Ernst Linow, Bent Jensen og Henrik Nielsen.
Nuværende suppleanter:
Søren Hansen, Frede Nielsen.
5. Valg af revisorer.
Nuværende revisorer er:
Otto Rasmussen, Ib Sørensen.
6. Behandling af indkomne forslag.
Forslag skal være formanden i hænde senest 9. maj 2003.

- Kl. 12.00 - 12.45: Frokost i Kolds Stue.
Kl. 13.00 - 18.00: Mølletur til Østfyn (se omtalen).
Kl. 19.30 - ? : Festmenu med selskabeligt samvær i Kolds Stue.
Møllesange og andre overraskelser.

Søndag d. 25. maj 2003

- Kl. 8.00 – 9.00: Morgenmad i Kolds Stue.

Efter morgenmaden kan de, der er interesseret, tage med til Den Fynske Landsby og se de 2 møller: Made-rup Vindmølle og Davinde Vandmølle.

Mølletur på Østfyn

Af Søren Hansen

Dilemmaet ved foreningens mølleture er altid, hvor mange møller man skal besøge. Man kan vælge at se få møller grundigt eller se mange møller overfladisk. Vi har jo kun 5 timer at gøre godt med. Men disse mølleture giver en mulighed for ikke kun at se møller, men også at se de omgivelser de ligger i, og ofte overraskes man over de idylliske steder, der findes. Man ser jo ikke disse steder, når man kører på motor- og hovedveje. Derfor skal der lyde en kraftig opfor-

Svanemøllen i Kerteminde 1916. I dag har møllen kun stråtag på hatten, der blev nytækket sidste år af tækkemand Jens Greve, Mariager. (Foto: Hugo Mathiesen)

dring til at deltage på foreningens ture, da man får mulighed for at se møller i omgivelser, som kun de lokale kender. Mølleturen på dette årsmøde går til Østfyn, hvor vi skal besøge 2 vindmøller og en vandmølle. Udover dette vil vi køre forbi andre vand- og vindmøller, som vi vil knytte en lille historie til.

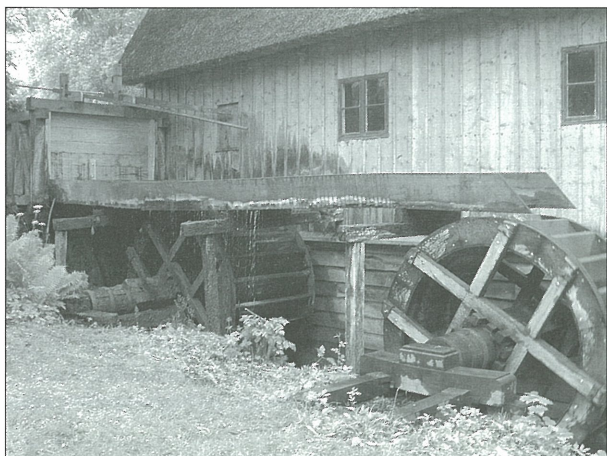
Bullerup Mølle er den første mølle, vi passerer. Vandmøllen kan dateres helt tilbage til det 15. århundrede. Der er ikke meget andet tilbage end bygningerne, der i dag er lavet om til andelsboliger. Men området er idyllisk, og man kan tydeligt se, at det har været en vandmølle.

Svanemøllen i Kerteminde er den sidste af 3 møller, der har ligget på Møllebakken. I dag ligger den helt skjult bag ved træer og bebyggelse ved siden af Johs. Larsen museet. Møllen har fået sit navn efter den svane, der pryder møllens top. Den nuværende mølle blev bygget i 1853 af møller Hans Heilmann. Møllen blev restaureret i 1984, da den blev overtaget af Kerteminde Museum, og den fik i 2002 restaureret sin møllehat, der er tækket med rør. Vingerne mangler stadig, men forventes færdig inden længe. I møllen er der en udstilling om mølleriet i og omkring Kerteminde.

Dyrehave mølle i Nyborg blev bygget i 1858 og udmærker sig ved at have en meget høj undermølle. Møllen har som mange andre møller gennemgået en stor udvikling frem til nutiden. Men i 1934 blev der påsat selvkrojer, og møllen tog den form, som den har i dag. Møllen er fuldt funktionsdygtig og kører jævnlige-

I skrivende stund er sejlene nede for at blive malet, men de skulle være på plads, når vi lægger turen forbi. Vi vil på Dyrehave møllen indtage vores eftermiddagskaffe i det tilhørende kornmagasin.

Lille Mølle ejes i dag af Poul Erik Lyregård. Den oprindelige vandmølle brændte i 1827, men den nuværende mølle blev opført umiddelbart efter og blev restaureret i 1955 og genindviet med 2 overfaldshjul. Møllen ligger meget idyllisk i tæt bevoksning tæt ved mølledammen. Ingeniør Anders Jespersen ejede møllen frem til 1999. Her opbevarede han nok Danmarks største arkiv over de danske vind- og vandmøller. På Lille Mølle vil vi få lejlighed til at deltage i den officielle åbning af Molinologisk Forskningscenter Lille Mølle.

Lille Mølle fik nyt vandhjul for et par år siden. Samtidig fik den nuværende ejer mølledammen renset. I dag fremstår møllen særdeles velholdt i helt forrygende smukke omgivelser. (Foto: Lise Andersen, 2001)

Ferritslev Mølle også kaldt »Bjergmøllen« blev flyttet til Ferritslev af Marius Pedersen i 1970. Møllen kommer oprindeligt fra Sydfyn. Marius Pedersen var en driftig erhvervsmand, der startede sin forretning i Ferritslev.

Priser & tilmelding:

Som det ses af ovenstående bliver det en »kanonoplevelse« med åbningen af centeret på Lille Mølle som dagens højdepunkt, så snyd ikke jer selv for denne oplevelse og tilmeld jer til årsmødet med det samme, og senest **den 1. maj 2003** pr. brev eller telefon til foreningens kasserer:

Hanne Agerbo
Lucernevej 18
3450 Allerød
Tlf: 4816 1638 (kl. 18-19)
Giro 903 3785

Betalingsfristen er også **1. maj 2003**, men det er ikke nok blot at betale uden tilmelding, for så kommer advisering om betalingen frem så sent, at vi ikke kan ændre på bestillingen. – **Så husk at tilmelde dig/er og betale samtidig.**

Priserne på arrangementet er som følger:

Ank. fredag og afrejse søndag
(hele arrangementet) = 1.600 kr. pr. person.
Ank. lørdag og afrejse søndag = 1.000 kr. pr. person.
Ank. lørdag – uden overnatning = 650 kr. pr. person.

Skolen og området

Dalum Landbrugsskole lagde også i 2000 bygninger til årsmødet i Dansk Møllerforening. Dette årsmøde var meget vellykket takket være de gode forhold skolen byder på. Men a.h.t. de mange nye medlemmer, som vi gerne skulle se i år, vil vi her fortælle kort om skolen.

Dalum Landbrugsskole er en skole med stolte traditioner og en lang historie helt tilbage til Christen Kold, der startede skolen i 1886. Foredragssalen (hørsalen) står i dag, som den gjorde for over 100 år siden med træbænke og smalle skrivepulte. Skolen er i dag en meget veldrevet skole med kontakter verden over. Dette muliggør, at der udveksles elever og lærere, samt arrangeres studieture til andre landbrugsskoler, der igen muliggør den videre udvikling, som er nødvendig for at overleve i landbruget. Denne udvikling passer fint til skolens motto »Aldrig færdig – men altid på vej«. Landbrugsskolen har de mest moderne faciliteter inden for landbrug og mejeri og har en veldrevet kursusafdeling.

Dalum Landbrugsskole ligger ikke langt fra Den Fynske Landsby, der er en af Fyns største turistattraktioner. Med sine gamle bygninger og 2 møller er Den Fynske Landsby et idyllisk sted man bør besøge. For dem, der har lyst, vil vi om søndagen arrangere besøg i landsbyen for at se de 2 møller. Det er Maderup Vindmølle fra 1832, der sidst blev restaureret i 1991,

Molinologisk Forskningscenter, Lille Mølle

Ved en lille uformel sammenkomst

Lørdag den 24. maj kl. 16.00

åbner Poul Erik Lyregaard »Molinologisk Forskningscenter« på Lille Mølle.

Grundstammen i centeret er det omfattende møllearkiv, som Anders Jespersen har samlet, og som nu stilles til rådighed for mølleinteresserede fra fjern og nær.

Deltagerne af Dansk Møllerforenings årsmøde, vil få lejlighed til at deltage i åbningen, hvor der vil være mulighed til at se såvel arkivet som selve vandmøllen.

og det er Davinde Vandmølle fra 1850, der fik nyt vandhjul i 1992.

Af andre møller i området er der vandmøllerne i Lindved og ved Hollufgaard. Begge møller ligger meget idyllisk, men fungerer ikke mere.

Endelig er der Lumby Vindmølle, der ligger nord for Odense. Møllen er fra 1820 og fik i 2002 en ny møllehat. Maskineriet virker, men vingerne mangler stadig men forventes færdige i 2003. Møllen ligger meget smukt med lindeallé og den gamle møllehave, der bliver brugt ved arrangementer i årets løb. Møllen kan åbnes, hvis der er interesse herfor.

Uggerslev mølle, der ligger små 20 km nord for Odense, er også et besøg værd. Den har netop fået nye vinger og står meget flot.

Hvis man skal til Odense er den zoologiske have også et besøg værd. Her kan man bl.a. se det nye

Oceanarium, hvor man tager på en rejse fra ækvator gennem Sydamerika til Antarktis. Her oplever man de dyr og omgivelser, som man ville se på sådan en tur.

Sådan finder du Dalum Landbrugsskole

Dalum Landbrugsskole ligger 4 km syd for Odense. Hvis man kommer ad motorvejen, skal man køre fra ved afkørsel nr. 50 og køre mod Odense centrum.

Efter ca. 3 km vil man se skolen på sin højre side. Man skal fortsætte forbi skolen og dreje til højre ned ad Landbrugsvej, hvorefter man følger skiltene til skolen.

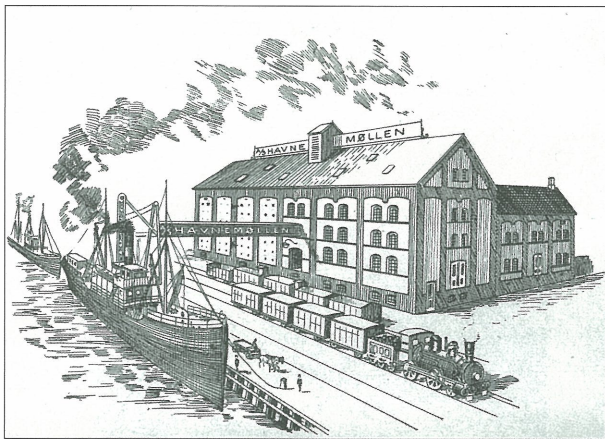
Hvis man kommer med tog, kan man tage bybus nr. 21, 22, 23 eller 24 mod Højby, der alle kører forbi skolen. En taxa fra Odense Banegård koster ca. kr. 100,-

Motortyper i danske møller

Af Carl Aage Busk

Fra 1870'erne skete der en væsentlig forandring af det danske landbrug. Fra at landet havde været korn-eksportør, blev det nu kornimportør. Det skyldtes bl.a., at USA kunne sælge brødhveden og foderkornet til lavere priser end vores niveau.

Dampmaskinerne blev samtidig mere udbredte og almindelige. Dampmøller blev bygget i flere havnebyer, så hveden, der kom fra USA, kunne sejles direkte til møllen. Udtrykket »dampmølle«, dækkede over en mølle med damp som trækraft.

Dampmøller blev anlagt ved danske havne, for at lette transporten af det importerede korn. Her er det Havne-møllen i Aalborg fra en reklame anno 1914.

Vandmøllerne var der stadig i det samme antal, som der havde været længe, og vindmøllernes antal var vokset betydeligt i sidste halvdel af 1800-tallet; men nu blev en meget stor del af melet fremstillet på dampmøller, der også var valsemøller. Det medførte en stor omstilling for vind- og vandmøllerne.

Landbruget kunne ikke længere leve af at sælge korn, men gik over til animalsk produktion. Man oprettede andelsforeninger: mejerier, slagterier etc.

Til mælkeproduktionen skulle man bruge foderkager. Den mest eftertragtede på det tidspunkt var bomuldsfrøkager, såkaldte »Texas-kager«, og der blev

også importeret rigtig meget foderkorn. Det, der i dag kaldes grovvareforretninger, hed dengang »handel med korn- og foderstoffer«, og den handel gik rigtig mange møller ind i. Der kom også andelsfoderstofforretninger og købmænd med korn- og foderstoffer, som det hed.

Foderkager skulle knuses i en kageknuser og kornet skulle formales. Der var altså et behov for stabil trækraft. En del af møllerne anskaffede dampmaskiner. Sidst i 1800-tallet blev benzinmotoren opfundet. Den første encylindrede benzinmotor med 4-taktscyklus blev konstrueret af Gottlieb Daimler (1834-1900) i 1884, men det var først i 1900-tallet, at der kom gang i motorudviklingen og -produktionen.

Stationære motorer

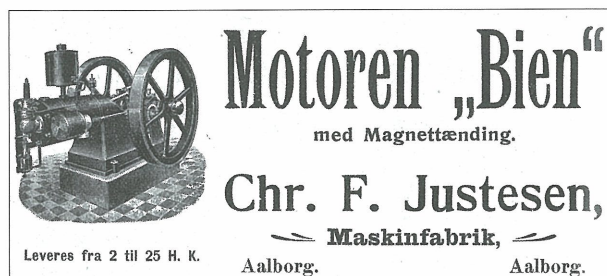
De første stationære motorer var sugegasmotorer. Det var en benzinmotor. I stedet for karburator var der en manchete, hvor benzinen blev blandet med luft, og derefter suget ind i motoren, og et tændrør tændte gassen, når stemplet var i top.

Den næste motor, man udviklede, var petroleumsmotoren, der også kunne køre på benzin. Den startede på benzin, og når den så var varm, skiftede man over til petroleum. Princippet med tændrør og karburator var det samme som ved benzinmotoren.

I 1893 havde tyskeren Rudolf Diesel (1857-1913) fremsat sin teori om en rationel varmemotor, der skulle kunne erstatte dampmotoren, og fire år senere var det lykkedes ham at konstruere den første brugbare 13 kW-motor. Det var måske den største opfindelse i det århundrede.

Benzin- og petroleumsmotoren suger brændstoffet ind, tændrøret tænder gnisten og så starter forbrændingen. Til forskel herfra suger dieselmotoren ren luft ind, og når kompressionen er stor nok, d.v.s. når stemplet er i top, bliver brændstoffet pumpet ind gennem en dyse, der forstøver brændstoffet.

Råoliemotoren eller glødhovedmotoren virkede ved at man varmede et gløderør. Gløderøret gik gennem topstykket, og man varmede på den udvendige side, så det blev rødglødende ind i forbrændingskammeret, og

Reklame for Aalborg motoren »Bien« fra 1914.

dertil brugte man før i tiden en blæselampe, men man kan også bruge en gasbrænder.

I de første mange år kunne man ikke lave en brændstofpumpe, der kunne trykke olien igennem dysen og overvinde kompressionen, så derfor havde man trykluft til dysen til at forstøve olien.

Motortyper

Der er knyttet en række begreber til de forskellige motortyper, som det er værd at kende. Ved »en liggende motor« forstås, at cylinderen ligger ned, mens »en stående motor« betyder, at cylinderen står op.

»4-takter« dækker over en motor, der arbejder i fire funktioner: indsugning, kompression, forbrænding og udstødning. »2-takter« dækker over en motor, hvor luften kommer ind i krumtaphuset via en envejsventil. Når stemplet går op, lukker ventilen, og luften bliver presset gennem stødkanalerne op i forbrændingskammeret. Derefter kommer kompressionen, og når stemplet er i top sprøjtes dieselolien ind og forbrændingen sker. Så går stemplet ned, og når stemplet er nede, åbner stemplet selv udstødningskanalerne.

Der var motorer, der kun var til stationært brug, og så var der dem, der både kunne bruges til skibsmotorer og bådmotorer, og som også kunne bruges stationært.

Liggende motorer egner sig ikke til skibsmotorer. Meget velegnet til skibsmotorer var 2-takteren. Den var også meget velegnet til stationært brug.

Fabrikater

Der var utrolig mange motorfabrikker i Danmark i begyndelsen af 1900-tallet. Næsten hver en by havde en motorfabrik, og der blev også importeret mange motorer.

Det, jeg synes er mest imponerende, er, at der har været så mange motorfabrikker i Nordjylland.

I Skagen var der to motorfabrikker, der lavede skibsmotorer. I Frederikshavn var der – og er der – »Alpha«, der på et tidspunkt blev opkøbt af »M.A.N«, og de laver jo stadig skibsmotorer. I Asaa var der »B.L.A«, som har lavet mange mindre, stationære motorer – både petroleum og diesel.

I Aalborg var der »Bien«, i Nibe »Bådmotoren« og i Struer »Motorfabrikken«, i Holstebro »De stationære Holstebro-motorer«.

I Randers var der 2 motorfabrikker – den ene var Randers Motorfabrik, den anden var Hein & Sønner. Først hed den »Hein«, så »Hein & Sønner« og endelig »Hein & Sønners Eftf.«. Den fabrik har ikke i nyere tid produceret motorer, men har lavet meget underleverandørarbejde, idet den havde nogle meget store drejebænke – den kunne dreje meget store emner.

I Grenå var der – og er der – »Grenå Motor«, stiftet af Anton Jensen (der findes en Anton Jensen-motor i Jens Lauritzens samling i Buddum ved Hadsund). Lidt senere kom Møller Jensen med, og efter et stykke tid gik Anton Jensen ud af samarbejdet, og det er stadig efterkommere efter Møller Jensen, der ejer motorfabrikken.

Grenå Motor lavede på et tidligt tidspunkt en 4-takts, én-cylindret stående motor, der kunne bruges både stationært og til bådmotor, men det var 2-takteren, én-cylindret (senere 2-cylindret), de havde størst succes med. Den blev meget udbredt som bådmotor – også på vestkysten. Grenå kom på landkortet p.g.a. motoren. Den nye Anholt-færg, der skal i rute nu i foråret 2003, er udstyret med 2 stk. 6-cylindrede 4-taktere med 1000 HK hver.

I Århus var der »Fricks fabrikker«. Det var et gammelt firma, der i 1800-årene bl.a. lavede jerntøj til vind- og vandmøller i støbejern. Fricks arbejde var regnet som præcisionsarbejde. De lavede stationære motorer, i en periode også damplokomotiver – E-maskinen, som var på svensk licens. Efter min mening det bedste lokomotiv, DSB har haft. Så lavede de dieselmotorer til tog og til skibe – og hele diesellokomotiver. I Horsens var en meget stor motorproduktion. Møller & Jochumsen, som lavede motorer under navnene Aktiv, Mias, Gideon og Møller & Jochumsen.

Så var der Kramper, der på et tidspunkt hed »Kramper og Jacobsen«. De motorer blev særlig brugt til

Anna Marie Lebech-Sørensen Vindmøller og vandmøller i Danmark

Bogens 45 afsnit omhandler nogle af de mest interessante møller samt omtaler de møller, der ligger i nærheden eller er beslægtede.

Møllerne er valgt ud fra tekniske, historiske - herunder personalhistoriske – samt bygnings- og landskabsmæssige kriterier. Møllerne - og deres landskab – er grundigt beskrevet, således at et besøg på stedet vil være en rejse værd.

Møllerne beskrives og illustreres med farvefotos, vandmøller med overfalds- brystfalds- underfaldshjul - eller stubmøller, hollandske møller o.s.v. og de forskellige former for udnyttelse af energien til kornmølle, hammermølle, papirmølle eller valkemølle.

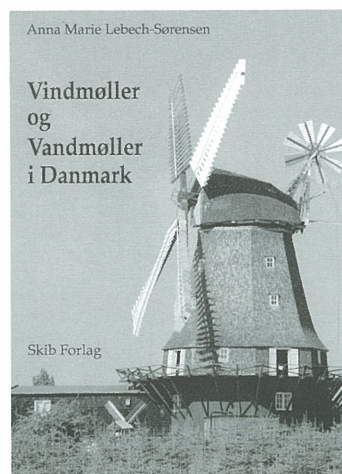
Forord ved HKH Prins Henrik.

Bogen er på 240 sider illustreret med mange farvefotos og indbundet.

Den koster 298 kr hos boghandleren eller direkte fra

Skib Forlag, 5771 Stenstrup

Tlf. 62 26 33 58 · www.skibforlag.dk

skibs- og bådmotorer. Endelig var der Phillip Jensen. Det var en imponerende stor motorproduktion i en så forholdsvis lille by.

Registrering af motorer

Følgende tal er baseret på en registrering af motorer i danske møller, primært foretaget på baggrund af oplysninger i bogen »Danske Møller« udgivet i 1934.

Deutz motorer var der 214 af i danske møller. Det var en tysk 4-takter med liggende cylinder.

Bukh fra Kalundborg – en stående 4-takter var der 76 stk. af. Bukh regnes for en meget fin og stabil motor. Fabrikken lavede både ret små motorer og store 6-cylindrede motorer. I nogle år lavede de også traktorer. Hornsby var fra England, men måske lavet på licens et andet sted? Dem var der 37 af.

Tuxham var repræsenteret med 33 motorer.

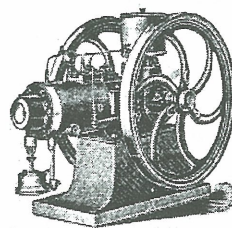
Mias og Aktiv fra samme fabrik i Horsens var 2-taktere, stående, og dem var der i alt 57 af.

B&W motor regnes af mange for kronjuvelen blandt motorer. B&W lavede dieselmotorer på et tidligt tidspunkt – både stationære og skibsmotorer. Inden de lukkede fabrikken, lavede de meget store skibsmotorer på mange 1000 HK. I danske møller fandtes 23 B&W motorer.

Den geografiske fordeling af de forskellige motorfabrikater viser, at møllere rundt i landet havde forskellige præferencer. I Jylland var Deutz med 123 motorer (ud af 369) mest almindelig, og med en overvægt af motorer mellem 11-20 HK.

På Sjælland var der 42 Deutz og 39 Bukh (af i alt 222 motorer), og en stor overvægt af motorer mellem 11-20 HK.

Petroleumsmotoren „Avance“

Ingen Ventiler.
Ingen Tændere.
Uovertruffen let igangsætning.
Ingen Lampe efter igangsætningen.
Automatisk Smørendretning.
Absolut lugtfri.
Arbejder lydløst.

Garanteret absolut mindste Petroleumsforbrug.
Maskin- og Ingeniørforretning
AXEL MALMQVIST.
KØBENHAVN. 2760

NB. „AVANCE“ var den **ENESTE** Motor som paa Marstrand-Udstillingen i Foraaret fik Guldmedalje og Vandrepræmie (Udstillingens højeste Præmie).

Til trods for flittig annoncering i nærværende blad, »Møllen«, havde kun 2 møller i 1934 en »Avance«-motor.

På Fyn var der 15 Deutz (af 80 motorer), med en lille overvægt af motorer mellem 21-20 HK.

På Lolland og Falster var der 6 Holeby (af 29 motorer) med stor overvægt af motorer mellem 11-20 HK, men der var også mange petroleumsmotorer og små motorer. Jeg tror forklaringen er, at mange møller havde ret store el-motorer.

Sønderjylland havde en kolossal overvægt af Deutz motorer (28 stk. af 59) med overvægt af motorer mellem 11-20 HK.

Bornholm havde kolossal overvægt af de engelske Hornsby (13 af 44 motorer) og overvægt af motorer mellem 11-20 HK.

Landsdel	Brændstoftyper							I alt
	Damp	Sugegas	Benzin	Petroleum	Diesel	Råolie	Ukendt	
Jylland		3		47	141	68	110	369
Sjælland		4		23	70	12	113	222
Fyn		2		8	32	20	18	80
Lolland-Falster			1	13	6	4	5	29
Sønderjylland	1	1		2	30	5	20	59
Bornholm		3		1	14	17	9	44
I alt	1	13	1	94	293	126	275	803

Fig. 1: Motorer i danske møller 1934 fordelt efter brændstoftype.

Grubbe Mølle

PRESENNING FABRIK OG SEJLMAGERI
SKRIFT PÅ PRESENNINGER
EGET SKILTEVÆRKSTED

a.g. poulsens efft. I/S

GRØNTTORVET 290 · 2500 VALBY
TLF. 3630 0290 · FAX 3630 3010

Vi har 25 års erfaring i sejlmageri og har blandt andet leveret over 60 sejl til følgende møller:

Fuglevad · Grubbe Mølle · Holbæk Stubmølle · Karlstrup Stubmølle · Kolby Kås · Lindau, Tyskland · Lumsås · Maderup · Nr. Jernløse · Peine, Tyskland · Sillerup · Trente Mølle · Vennebjerg Øster Klit Stokmølle · Pibe Stubmølle m. fl.

Fabrikat	Jylland	Sjælland	Fyn	Lolland-Falster	Sønderjylland	Bornholm	I alt
Deutz	123	42	15	3	28	3	214
Bukh	24	39	9		2	2	76
Hornsby	9	11	2	1	1	13	37
Tuxham	12	11	3	2	2	3	33
Mias	16	5	6		4		31
Activ	25						25
B&W	8	4	5	1		4	22
Holstebro	10	3	1	2			16
Kramper	10	2	2		1		15
Tangye	5	3	4	1		1	14
Atlas	7	3	1			1	12
Alliance		7	4				11
Bolinder	7	2	1				10
Holeby	1	3		6			10
Gideon	3		2	3		1	9
International		6	1	2			9
Dan	2	2	1	1	2		8
Hein	6					1	7
Vølund		4	1		1	1	7
Frichs	5						5
Ruston	5						5
Bien	4						4
Houmøller	4						4
KIM	1		2			1	4
Reform					4		4
Tractor	3		1				4
Avery	3						3
Junkers		1	1			1	3
Alpha	2						2
Avance		1				1	2
Brd. Bendix		1	1				2
Justesen	2						2
Kørtning	1				1		2
Munktell	1					1	2
Phillip Jensen	2						2
Ringsted		2					2
Scandia			1	1			2
Acron	1						1
Akkumulator			1				1
Asea		1					1
Augsburg	1						1
Bernard	1						1
B.L.A.	1						1
Bolagner			1				1
Bælum	1						1
Cleveland		1					1
Comford		1					1
Dansk Landbrugsmotor		1					1
Fordson	1						1
Gefion		1					1
Gogenduer					1		1
Gråsten					1		1
Hiller					1		1
Holbæk	1						1
Humble			1				1
Ideal	1						1
Jondere		1					1
Køln Ehrenfeldt					1		1
Langeland			1				1
Langå	1						1
M.A.N			1				1
Meteor		1					1
Mollerup	1						1
National	1						1
Nexø						1	1
Proctor	1						1
Slagelse						1	1
Sorø				1			1
Struer	1						1
Thor		1					1
Ukendt	55	62	11	5	9	7	149
I alt	369	222	80	29	59	43	802

Fig.2: Forbrændingsmotorer i danske møller 1934 fordelt efter fabrikat.

En mølleulykke i Lillevorde Mølle

Fra Dorthe Antonsen i Rødovre har vi modtaget et nummer af bladet »Slægt & Staun« (nr. 4, 2002), som udgives af Slægtshistorisk forening for Storkøbenhavn. Heri har Dorthe Antonsen en artikel om sit arbejde med slægtens historie, hvor hun blandt andet stødte på en artikel i Aalborg Amtsavis den 7. december 1912, hvori der blev redegjort for hendes oldfar, stenslager P. Antonsens død ved en mølleulykke.

Avisartiklen lød således:

En mand blev dræbt i Lillevorde

En uhyggelig ulykke har i går eftermiddags fundet sted i Lillevorde Mølle. To mænd, murer Kurt Kielsen fra Sejlflod og stenslager P. Anthonsen fra Skovstrup, havde været i færd med at »lappe« møllen og foretage reparationsarbejde. De var færdige med arbejdet og stod nu og snakkede uden for møllen, der gik ganske langsomt og havde gået også en tid, inden de var færdige med arbejdet. De havde snakket om, at det kunne være farligt, men mente dog nok at passe på. Og det gik også godt så længe, der arbejdedes.

Men da de var færdige og kommet i snak, glemte mureren møllevingerne. Han trådte uden at tænke noget der over for langt uden for møllen, og inden en dreng havde fået råbt en advarsel til ham, havde den ene møllevinge givet ham en så kraftig lussing på skulderen og den ene side af hovedet, at han styrtede om. Anthonsen sprang til og ville trække ham bort, men tog sig i sin iver ikke selv i agt og blev ramt oven i hovedet af den næste møllevinge. Han var straks bevidstløs. Hurtigst muligt blev der truffet foranstaltninger til at få de to mænd ført på amtssygehuset. Da man var nået til Gug, var Anthonsen imidlertid død.

Kurt Kielsen kom på sygehuset straks under behandling og befinder sig efter hvad der i dag på forespørgsel meddeles os, efter omstændighederne meget godt. Han har ikke fået alvorlige kvæstelser, men er sluppet med ydre læsioner og vil uden tvivl komme hurtigt på benene igen.

Nyt fra Møllelaugene

Hørsholm Mølle

Hørsholm Mølle, der er beliggende ved indkørslen til Hørsholm by fra vestlig side, med frakørsel fra Helsingørmotorvejen eller Isterødvejen, blev bygget i 1890-91 som en selvkrøgende hollænder. Allerede i 1895 fik den installeret en dampmaskine, som siden blev udskiftet med en elektromotor.

Møllebygger Martin Johansen fra Hillerød og hans slægt har ejet og drevet møllen indtil 1977, hvor Hørsholm Kommune overtog møllen.

Kommunen gennemførte efter overtagelsen en omfattende udvendig restaurering, bl.a. med nye vinger, da de gamle var blæst af under en vinterstorm i 1943.

Møllens udseende, konstruktion og størrelse giver i sig selv indtryk af et solidt håndværk. Man betages af den indendørs atmosfære med fortidens erhverv. Bygningskvaliteten markeres tydeligt af de bærende bjælkelag af pommersk fyr. Gulvene er udskiftet, men ellers fremstår møllen som for over 100 år siden.

På møllens 100-års dag i 1991 kunne Håndværkerforeningen for Hørsholm og Omegn, efter en ihærdig og målrettet indsamling af håndværktøj, åbne et håndværktøjsmuseum med udstillinger og lejlighedsvis arbejdende værksteder.

Af udstillingerne kan fremhæves: Effekter fra det tidligere mølleri, smedie med ambolt og værktøj til

Hørsholm Mølle, der i dag er indrettet som museum for håndværktøj.

I udstillingerne i Hørsholm Mølle finder man også en skorstensfejer - behørigt påklædt i den sorte kollert med mundduk og høj hat. Arbeidsjernet sidder som det skal på den venstre skulder og opstøderkosten er også med.

beslagsmeden, samt et sadelmagerværksted som naturligt supplerer hinanden.

Murer-, blikkenslager-, tømrer-, snedker-, maler-, urmager og skomager m.fl. udgør på de forskellige etager samt i en tilstødende magasinbygning et bredt udsnit af datidens håndværktøj.

På et komplet sølvmedeværksted viser sølvsmiden sit håndværk - med speciale i kirkesølv.

I den kommende sæson markeres **mølledagen 2003 - søndag d. 15. juni (kl. 10.00-16.00)** - på festlig vis, idet den festligholdes som en »Familiedag«, med mange udstillere, arbejdende værksteder, samt indbydelse til hobbyfolk om at fremvise deres hobbyarbejder.

Håndværkerforeningen med sit møllelaug forestår driften af møllemuseet, der i sæsonen har åbent hver lørdag fra kl. 10.00 – 13.00, eller efter aftale (tlf. 4792 4640 eller 4576 5508).

Med venlig hilsen

Ivan Bargsteen og Asger Juul Pedersen

Tadre Mølles Venner

Tadre Mølles Venner har i februar 2003 udsendt 9. årgangs første udgave af deres nyhedsblad.

Bladet er naturligvis præget af mindeord om møller frk. Marie Hansen, men der er også beretninger om arrangementer i det forgangne år.

På Tadre Mølle blev julearrangementet på godt og ondt en »stor oplevelse« – så mange børn havde fundet vej til vækningen af møllenissen, at gulvet ikke kunne bære og en loftsbjælke knækkede. Forskrækkelsen var

stor, men det skete heldigvis ingen skader på børn eller voksne, der kunne fortsætte legen i loen med dans med møllenissen.

Tadre Mølle indgik i 1998 i et filialsamarbejde med Roskilde Museum, og blev således del af et statsanerkendt museum. Som sådan skal der hver 4. år udarbejdes en arbejdsplan, og det er da også sket i Tadre.

Museumsinspektør Søren Moses fortæller i nyhedsbrevet, at planerne bl.a. omfatter nyt stråtag på sydsiden af møllebygningen. Mange vinduer mangler bundstykker eller skal helt skiftes ud. »Der imod er selve mølleriet på toppen, ikke mindst p.g.a. det nye vandhjul og så møller Henning Hansens vedholdende indsats med at restaurere og vedligeholde gangtøj og kværne, samt hans oplæring af møllersvende i mølleriets ædle håndværk. På kværnloftet trænger liggeren (understenen) i den store kværn til fornyelse snarest, men ellers er alle stående og kørende dele i forholdsmæssig god stand. Et ønske er også at få lagt en mel-sigte ind i de kommende år«, skriver Søren Moses om planerne for møllen de næste 4 år.

Ved Mølle-Maries død har museet nu overtaget brugsretten til stuehuset. Planerne herfor er at indrette en tjenestebolig i en del af bygningen til en landbrugsmedhjælper med interesse i hestekraft og gamle danske husdyracer.

Der er også tanker om at indrette møllegårdbutik og cafe i huset. Allerførst skal huset dog sættes i stand, idet det er meget svagt funderet og har svære sætningsskader.

Frode Lund: Fynske Vandmøller

Sådan skrev Fyns Tidende i 1977: »En af de skønneste bøger om Fyn og tillige en bog af stor historisk værdi. Frode Lund har systematisk arbejdet på at skildre vandmøllerne siden 1936, og samtlige 325 er kommet med. Alt er holdt i en let hånd, der yder fuld ret til den idyl, der har været ved vandmøllerne. Der fortæller noget om, at det er en mild fynbo, der af interesse og kærlighed til sine omgivelser har cyklet 10.000 kilometer for at få skabt disse billeder, så eftertiden kan nyde stederne. Der er nemlig mange af stederne, der ikke findes mere.« At endnu flere af de gamle vandmøller er forsvundet, så der i dag kun er ganske få tilbage, gør det så meget mere begrundet at genoptrykke bogen.

Ny udgave 385 kr. indbundet. Bestil hos boghandler eller

Skib Forlag

5771 Stenstrup · Tlf. 62 26 33 58 · www.skibforlag.dk

Nye Bøger

Ved Lise Andersen

»Håndværk – da det var håndens værk«

Forlaget Ny Havn har lige udgivet Jørgen og Steffen Duus' bog »Håndværk – da det var håndens værk«. Bogen indeholder nogle indledende afsnit om: Lavnene, På valsen, Kvindelige håndværkere og Stor-lockouten i 1899. Det kan være svært at få øje på sammenhængen i disse afsnit, men de har det til fælles, at det er emner, der refereres til i de efterfølgende erindringer, som er en bærende del af bogen.

Efter de omtalte afsnit er hvert håndværk viet sit kapitel – først fødevarefagene (møller, bager, konditor, dropskoger og slagter), derefter beklædningsfagene, byggefagene m.v. og endelig servicefag som barber og frisør, typograf, fotograf og skorstensfejer.

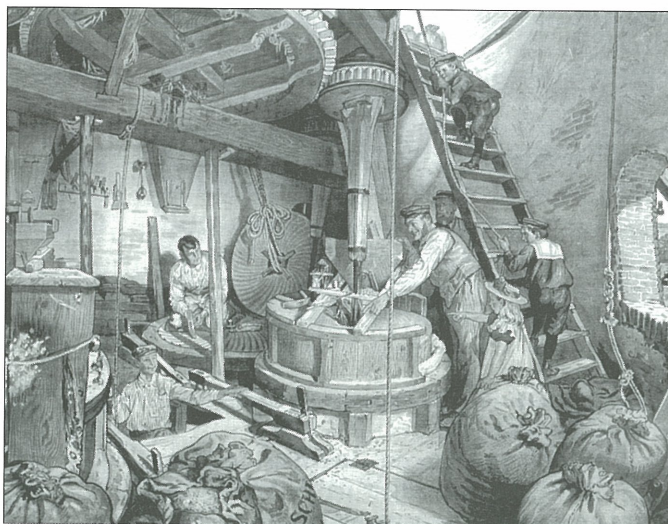
Bogen afsluttes med et afsnit om lønninger og priser, hvor der ikke lægges skjul på, at oplysningerne stort set alle er hentet i Poul Thestrups fine lille hæfte »Mark og Skilling, kroner og øre«.

Blandt de beskrevne håndværk er møllerfaget det første. Den indledende tekst om møllernes beskaffenhed er mildt sagt ikke noget at referere. Skønt forfatterne ifølge litteraturlisten har haft meget lodig møllelitteratur til deres rådighed, lykkes det dem f.eks. at få forklaret forskellen på en stubmølle og en hollandsk mølle ved at stubmøllen krøjes fra jorden, mens hollænderen krøjes fra galleriet. Måske har forfatterne slet ikke opdaget, at der også findes jordhollændere?

Dette er dog en bagatel, for afsnittet indeholder til gengæld mange andre værdifulde oplysninger, idet det indeholder ikke mindre end 4 mølleres erindringer. Disse er optegnet af Nationalmuseet i forbindelse med en indsamling af håndværkererindringer. De møllere, der beretter, er født i tidsrummet 1868-1888. En fortæller om de kummerlige forhold, der blev budt en forældreløs dreng i møllerlære, en anden beretter om alle de sorte prikker i hånden, som følge af stenbilning. I det hele taget fylder bilning meget i fortællingerne. Den ældste af de 4 fortællere fortæller om arbejdet på det, der i hans tid var Danmarks største dampmølle, »De forenede Dampmøller«.

Artiklen er rigt illustreret. En del illustrationer er hentet fra Frode Lunds bog om de

fynske vandmøller og nogle fra Ferd. Jensens bog om Mølleindustrien fra 1893. Men andre illustrationer var ret ukendte for anmelderen. Det gælder bl.a. de gengivne »anskuelsesbilleder«, som har været brugt i skoleundervisning. Den danske tavle, hvor en husmand med sin melsæk foran på hesten rider bort fra en flot gallerihollænder, hvor sække med korn bæres fra en bondevogn og ind i møllen, eksisterede også på min barndoms skole, men i bogen er også gengivet et tysk og et par hollandske anskuelsesbilleder, og selv om en professionel møller eller møllebygger givetvis vil kunne få øje på træk, der ikke har rod i dansk tradition, så er det dog billeder, der for den uindviede i møllefaget fortæller en hel masse om de aktiviteter, der var i en gammel vand- eller vindmølle (se f.eks. den her gengivne tavle, der angiveligt er fra Holland.)

Hollandsk anskuelsesbillede, der viser nogle af de mange aktiviteter i en kornmølle.

Møllerfaget er kun et af en lang række fag, der behandles i bogen, og for anmelderen, der er opvokset i en familie af »træmænd«, var det meget spændende f.eks. at læse om skorstensfejerfaget. Skorstensfejeren kender vi alle – om ikke andet, så for hans specielle påklædning, men hvem har før hørt eller læst en skorstensfejer fortælle om den første gang han blev genet ned i bunden af en snæver skorsten, hvor man ikke kunne se en hånd for sig?

Det gengivne erindringsstof og de mange fine illustrationer gør, at det er svært at slippe bogen – så pyt med at det indledende afsnit om møllerne er noget overfladisk.

Jørgen Duus og Steffen Duus: »Håndværk – da det var håndens værk«, udgivet af forlaget Ny Havn 2002. ISBN: 87-988972-0-9. 318 sider rigt illustreret med tegninger, sort/hvid- og farvefotos.

Snekketriør i skånsk mølle

Erik Nordström fra Svedala, skriver:

»Du efterlyste oplysninger om, hvor der findes snekketriører. I Kullamöllen (en hollænder) ved Lövestad i Sjöbo kommune her i Skåne findes en snekketriør, som anvendtes til rensning af ærter. For øvrigt findes der vældig mange maskiner bevarede i Kullamöllen. Stort set alt det, der fandtes, da møllen var i drift, er bevaret og i fin stand. Møllen er bestemt et besøg værd!

Tak til Erik Nordström for denne oplysning! Vi sender straks anbefalingen videre.

Spændende kataloger over møllerimaskiner

Erik Nordström har også reageret på efterlysningen af Ferd. Jensens bog fra 1893. Den originale bog lykkedes det at opdrive her i Danmark, men Erik Nordström fortæller, at den også findes i en svensk udgave. Firmaet havde jo en afdeling i Malmö, og af hensyn til de svenske kunder, udgav man også kataloget på svensk.

Erik Nordström har endvidere et særdeles spændende - men for mig hidtil ukendt katalog fra »A.B. Malmö Kvarnstensfabrik och Fabrik för Kvarnmaskiner« - efterfølgeren efter Ferd. Jensens Malmö afdeling. Dette katalog er fra 1927, og omhandler således maskiner, der er en generation yngre end dem, der præsenteres i Ferd. Jensens katalog fra 1893. I 1927-kataloget kan man bl.a. finde den allerede omtalte snekketriør, avancerede smergel spidsemaskiner,

pneumatiske transportanlæg, gigantiske korntørreanlæg og meget mere, som end ikke Ferd. Jensen havde haft fantasi til at forestille sig.

Som et kuriosum kan nævnes, at der i dette katalog også findes en sækkesnegl, som den deltagerne i Tjek-kiet-rejsen blev præsenteret for i Slup vandmøllen. Den kunne leveres både i træ og i jern og såvel venstre- som højredrejet! Den ligner en snoet rutschebane fra børnenes legeplads, men er beregnet til sække, pakker o.lign., der hurtigt og nemt skal fra en etage og til en underliggende.

Efterlysning af mølleinventar

På vegne af Skamstrup Møllelaug skriver John Christensen:

»Som du ved, satser vi på at »færdiggøre« Skamstrup Mølle til landsmølledagen 2003, så vi kan male korn for første gang denne dag. Vi vil i løbet af foråret få leveret et nyt sæt vinger og samtidig få installeret 1, måske 2 kværne. Begge dele er under forarbejdning/istandsættelse nu og de kommende måneder.

Men vi mangler en sigte, ja, for at sige det, som det er: Kværnene er det eneste inventar vi har, medbragt delvis fra Gislinge, da vi købte møllen der. Vi ønsker også hen ad vejen en havrevalse og gerne andre redskaber i møllen, derunder også gamle billeredskaber, hvis nogen skulle ligge inde med det. Vi er naturligvis parate til evt. at betale for tingene, om de skulle findes.

Hvis nogen ligger inde med det ønskede inventar, eller ved, hvor det evt. kan findes, så kontakt: *Skamstrup Møllelaug, v. John Christensen, Grydebjergvej 9, 4440 Mørkøv, tlf. 59 27 53 29.*

Blistrup mølle nær Gilleleje

Usædvanlig flot hollandsk mølle, opført som kornmølle i 1878. Moderniseret til helårsbolig. Udvendig renoveret med nye træspån på krop og hat. Haven er omlagt med små hyggelige områder, spændende træer og buske og dejlige frugttræer. Møllen fremstår som en spændende kunstnerisk perle nær skov og strand.

Stueplan: Entre, flot køkken/alrum, badeværelse, charmerende gæsteværelse.

1. sal: Usædvanlig flot stue med udgang til rundgang.

Udsigt til åbne marker og natur.

2. sal: Værelse - det gamle kronhjul står velbevaret i rummet.

Lille hus: Lille rum med brændeovn og et dejligt udkik til haven.

Fantastisk spændende boligform, et specielt miljø og tæt på alting.

Værelser: 4 (5)

Bolig: 131 m²

Grund: 1685 m², heraf vej 243 m²

Bebygget real: 153 m²

Opført: 1878

Pris: 3.199.000 kr.

Henvendelse: telefon 48 71 66 55

Til salg

Møllepuljens efterårsmøde

Ref. ved Lise Andersen

To gange om året mødes deltagere fra museer, møllelaug, Kulturarvsstyrelsen, møllebyggerfaget m.fl. for at drøfte fælles problemer og udveksle erfaringer.

Efteråret 2002 fandt mødet sted den 12. september, hvor 17 deltagere fra 13 forskellige institutioner mødtes på Rørvig Mølle. På møllen fortalte museumsinspektør Lise Andersen om møllens historie, som hun har beskæftiget sig meget med i forbindelse med udgivelsen af en stor og flot bog om Rørvig, bekostet af den jubilerende Rørvig Naturfredningsforening, der også ejer møllen.

Rørvig mølle er bygget i 1842 som afløser for en hatmølle uden stjernehjul. Rørvig mølle var oprindelig bestykket med skallekværn, to skråkværne, tromlesigte med fint silkeflor, grynblæser og -sorterer. I dag er anlægget til grynfremsstilling borte, det blev taget ned i begyndelsen af 1900-tallet, da møllen efterhånden kun blev brugt til formaling af foder.

Nyt på Nettet:

»Møllerne – og kilderne til deres historie«

Mandag den 4. marts holdt dette blads redaktør, Lise Andersen, et foredrag i Aalborg: »Møllerne – og kilderne til deres historie«. Foredraget var arrangeret af Folkeuniversitetet i Aalborg og Slægtshistorisk forening, og handlede om, hvor i de danske arkiver man finder kilderne, hvis man er på jagt efter oplysninger om en forfader, der var møller, eller efter kilder, der fortæller om en bestemt mølles historie.

Trods influenza-epidemi mødte ca. 70 mennesker frem til foredraget, hvilket tyder på, at der er stor interesse for dette emne.

Foredraget blev ledsaget af en serie af oversigter/transparenter, og disse er nu lagt ud på Dansk Mølledags hjemmeside, hvor alle med interesse i selv at producere møllehistorie, kan gøre brug af dem.

På siderne kan man bl.a. se, hvilke myndigheder, der i tidens løb har behandlet ansøgninger om bevillinger (privilegier) fra møllere, og hvordan sagsgangen var. Man kan også se, hvor i de omfattende amtsarkiver, der er størst chance for at støde på møllere og møller. Skøde- og pateprotokollerne og Brandforsikringens arkiver er oplagte steder, at søge oplysninger om møllebygningerne, men mange overser, at der også i Retsbetjentarkiverne kan findes gode oplysninger. Når en møller ønskede at tage lån i sin mølle, blev der foretaget et syn, hvor møllen beskrives og vurderes – ikke blot som bygning, men også som forretning. Disse syn findes i justitsprotokollerne og sagerne til dem.

Selv om det materiale, der er lagt ud på nettet, er uden de kommentarer, de blev ledsaget af under foredraget, så er det vores håb, at slægtsforskere og mølleinteresserede alligevel kan have glæde af oplysningerne.

Siderne findes via www.molledag.dk.

Rørvig Mølle.

(Foto: Lise Andersen)

Den lille jordhollænder er i dag tækket med spån, men var oprindelig tækket med tjærepap. Som en sjov detalje kan nævnes, at inde i møllen ligger endnu en kort kapstan fra den krøjevogn, som blev brugt til at krøje møllen i vind med. På mange hollandske møller blev disse krøjevogne udskiftet med et tandhjulsspil på svansen. Det skete imidlertid ikke i Rørvig.

Folkene bag Rørvig mølle har for nylig bekostet en ny vingeaksel til møllen – den nuværende er en brugt, der blev indsat ved en tidligere restaurering. Der skal imidlertid også fremstilles nye vinger.

Rørvig Mølle ser særdeles velholdt ud, men som alle andre møller, har den naturligvis også sine svagheder, og som alle andre mølleejere kæmper Naturfredningsforeningen for at skaffe midler til arbejdet.

Efter besigtigelsen af møllen kørte selskabet til det nærliggende forsamlingshus, hvor man spiste frokost før selve mødets afholdelse.

Under Anders Friedrichsens kyndige ledelse og med Peter S. Johansen som referent drøftede man bl.a. **Møllepuljens struktur** – samarbejds- og mødeformer. Der var bred enighed om, at man gerne så repræsentanter fra flere møllelaug, og i det hele taget gerne ville forsøge at organisere så mange møllelaug som muligt for at forene alle gode kræfter i møllesagens tjeneste. Det blev også foreslået at lægge møllepuljens referater ud på Dansk Mølledags hjemmeside, så alle interesserede kan følge med i, hvad der foregår.

Der blev gjort opmærksom på, at når/hvis kredsen udvides kan det være svært at tilgodese alle interesser inden for: praktisk mølledrift, forskning, bygningsrestaurering o.s.v. Så må man evt. nedsætte grupper, der arbejder med specielle emner og temaer.

I den forbindelse blev det foreslået og vedtaget, at man indgik i et samarbejde med ejeren af Lillemølle om et **registreringsprojekt** omfattende Anders Jespersens samling af farvefotos. Farvebilleder er ikke særlig holdbare, og det ville være en fordel så hurtigt

som muligt at få indscannet og registreret denne værdifulde samling på en måde, så den kan komme alle mølleinteresserede til gavn.

På mødet aflagde regnskabsfører Lise Andersen **regnskab**. Selv om møllestenskurset i foråret gav et mindre underskud har Møllepuljen en særdeles sund økonomi og p.t. en egenkapital på godt 22.000 kr.

Dansk Mølledag blev også omtalt, og ud fra de foreliggende svar på et udsendt spørgeskema om afholdelsestidspunktet blev det vedtaget, at vi – som vi plejer – afholder mølledag den 3. søndag i juni, i 2003 altså den 15. juni.

Der blev så refereret fra diverse **udvalg** (hvor der sandt at sige ikke var meget at referere – museumsfolk har tilsyneladende travlt med alt mulig andet). Endelig tog man turen »rundt om bordet« for at høre nyt fra landets møller.

Kulturarvsstyrelsen ved Torben Olesen: Kulturarvsstyrelsen er flyttet til ny adresse i Slotsholmsgade og både de fysiske rammer og samarbejdet under det nye ministerium er under etablering. Torben Olesen oplyste, at der de kommende år ikke vil blive foretaget nogen møllefredninger, derimod er der enkelte afredningssager i gang. (Lydinge Vindmølle og Skovby Mølle).

Udvælgelsen af de møller, der skal ydes støtte til i det kommende år (2003), planlægges netop nu (efteråret 2002). De politiske indgreb har betydet en reduktion på 42 % af det hidtidige tilskudsbudget, hvorfor Kulturarvsstyrelsen pt. er i færd med at formulere nye kriterier for tilskudsgivning. Som udgangspunkt vil der fremover kun ydes tilskud til bygninger, hvis oprindelige anvendelse ikke længere er til stede. Møller vil derfor stadig være tilskudsberettigede. Dog ydes der ikke tilskud til offentligt- eller statsejede bygninger.

Moesgård Skovmølle ved Torsten Hinge m.fl.: Der søges pt. midler til et nyt gravhjul.

Møllen har i indeværende sæson malet mel, hvilket har betydet et overvældende antal besøgende.

Møllelauget har planer om en restaurering af møllens savværk. En projektbeskrivelse er under udarbejdelse.

Havnø Mølle ved Lise Andersen: Den gamle dame har netop holdt 160 års fødselsdag (altså møllen). Alle træer omkring møllen er nu fældet. Kværnens sten er blevet afbalanceret og fungerer fint nu.

Odense Bys Museer ved Peter Steen Johansen: Lumby Møllens nye møllehat er færdiggjort og monteret. Alle arbejder med færdiggørelse og montering af vinger er indstillet, til der er en finansiel dækning for denne del af projektet.

Maderup Vindmøllens hat har sat sig fast, så den er umulig at krøje op mod vinden. Skaden udbedres i løbet af foråret.

Davinde Vandmølle: Malekarmen, kværne mv. skal restaureres. Hestemøllen: Kraftoverførelsen skal geares om.

Bornholmske Møller ved Niels Holger Larsen: Bymøllen i Rutsker er nedtaget. Anvendelige mølledele kan besigtiges til evt. overtagelse. Nyager Mølle har gennemgået en udvendig restaurering. Flytning af den fredede Tejn stubmølle er under overvejelse i samråd med Kulturarvsstyrelsen.

Mølletilsyn mv.: I forbindelse med overgangen til regionskommune søges alle bornholmske møller lagt

under en regionsforening – eller oprettelse af en selvejende institution til at varetage den samlede opgave.

Møllebygger John Jensen Aps ved John Jensen: Sønder Ho Mølle er under restaurering og i den forbindelse er Bymøllen i Rutskers hejseværk genanvendt.

Dybbøl Mølle er nu klar til indvielse efter en restaurering, der bl.a. omfattede et nyt vindrosetativ og en ompudsning af møllekroppen.

Egeskov Mølle er nedtaget og ligger nu klar til en omfattende renovering på værkstedet i Sneglerup. Arbejdet med det store renoveringsprojekt vil blive fulgt af et filmhold.

Bymøllen i Rudkøbing: Sidste del af møllens restaurering er påbegyndt.

Pibe Mølle ved Ib Sørensen: Møllen har fået monteret stormsikringssystem, hvilket har gjort møllelaugets medlemmer trygge - både nat og dag.

Frilandsmuseet ved Stig Agerbo: Ellested Vandmølle har i sæsonen malet rugmel som publikumsaktivitet. Der er opbygget et møllelaug på ikke mindre end 32 medlemmer, der med stor entusiasme varetager møllens drift.

Danmarks Vindkraftshistoriske Samling ved Flemming Hagensen: DVS har afholdt vindmølleudstilling på Rorslev elværk på Fyn, og man har en aftale med Hjerl Hede om at opbygge en lignende udstilling på museet i den kommende sæson.

DVS har udgivet to publikationer om møller – »Mindre danske Vindmøller, 1860-1980« i 2001 og »Fra husmøller til havmøller«, udgivet i 2002.

Møllenoter

Redigeret af Per Gliese

Stor bevilling til Langelands møller

Slotsmøllen gøres funktionsdygtig og Lindelse mølle sikres mod yderligere forfald.

Disse 2 mølleprojekter forventes godkendt af Kulturarvsstyrelsen, det er i hvert fald det, man håber på, på Langelands Museum, som har udarbejdet disse 2 projekter.

Tranekær Slotsmølle

(Foto: Per Gliese)

Lindelse Mølle ca. 1925.

(Postkort)

Når det bliver en realitet, kommer Slotsmøllen til at være i fuld vigør til sommer. Museumsinspektør Ole Mortensøn oplyser, at der er givet tilsagn om et beløb på ca. 600.000 kroner og Slotsmøllen har selv indtjent 188.000 kroner gennem entreindtægter og souvenirsalg.

Men der er også en del reparationer på møllen, bl.a. skal krøjeværket og vindrosen repareres/skiftes, efter at den blev ødelagt under en storm i maj sidste år. Møllehatten og vingerne skal også pilles af, idet man har konstateret, at dele af det svære tømmer, der bærer hatten, er dårligt og derfor skal udskiftes, ligesom en del af klapperne også må skiftes.

Godkendes projektet går man i gang her i starten af 2003, så møllen kan være klar til at modtage turister og andet godtfolk i sæsonen 2003.

Lindelse mølle er ikke under samme tidspres, idet det her kun i første omgang handler om at få møllen tæt på tag og fag, så ikke der sker yderligere skader.

Desuden er det Ole Mortensøns håb, at der også bliver midler nok til en ny vindrose til Lindelse mølle, som erstatning for den, der blæste ned for et par år siden. Møllen er med sin placering og størrelse blandt de flotteste i det Langelandske landskab, så det fortjener den.

Møllegården er også i en meget dårlig forfatning, men den bliver der ikke penge til i første omgang, selv om begge dele er fredet.

Skovsgårds mølle, der ejes af Danmarks Naturfond starter en større renovering i begyndelsen af marts 2003. Men her på museet kæmper vi videre for øens møller, siger Ole Mortensøn. (Kilde: Fyns Amts Avis 12.12.2002)

Ulbølles vartegn nyrenoveret til jul

Med hjælp fra bl.a. EU's Mål 2-midler er Ulbølle mølle bygningsmæssigt i god stand – næste skridt er at den skal male mel.

Først satte FAF nye vinger på Ulbølle mølle ved Fåborg på Sydfyn, senere rev de bygningerne, der stod rundt om møllen, ned, så den nu er mere synlig fra vejen.

Nu mangler man så at renovere selve møllebygningen/kroppen for at holde vandet ude af møllen.

Der var igennem flere år lagt både tagpap, tjære og glasfiber på møllekroppen for at forhindre vandindtrængen, med det resultat at fugten ikke kunne komme ud igen! Selv om sommeren var der store fugtskjolder på væggene indvendig.

Med støtte fra bl.a. EU's Mål 2-midler gik frivillige hjælpere i gang med at fjerne tagpap, løstsiddende puds m.m., og dårlige sten blev skiftet ud og armeringsjern indsat, og til sidst blev møllen pudset op.

Vinduerne har også været ude og blevet repareret og malet, så nu er møllen klar til at modtage besøgende i julemåneden.

Fremtidens planer er, at møllen skal male rugmel ved vinden og vingernes kraft. Kværne har vi fået, takket være den gamle møller Verner Nielsen, der har skaffet os mølleinventar og kværne fra en nedlagt vandmølle på Østfyn.

Renoveringsbudgettet er p.t. overskredet, fortæller formanden for Ulbølle Møllers Venner Lars Larsen, han håber dog at de sidste penge kan skaffes, så inventaret kan komme på plads i møllen, så den igen kan male mel til gavn for øens mange turister.

(Kilde: Fyns Amts Avis 21.12.2002)

Mølle reddet

Nationalmuseet har i sinde at støtte Svellas mølle ved Svallerup.

I omkring 14 måneder har Gørlev Kommune og selskabet Danske Møllers Venner ikke hørt en lyd fra Nationalmuseet omkring udsigterne til støtte til den stormskadede mølle ved Svallerup. Men den, der venter længe, venter ikke altid forgæves.

Det var borgmester Jørgen Arnam-Olsen (V), som i aftes på kommunalbestyrelsens møde kunne viderebringe den glade nyhed. Møllen er reddet.

Vi har talt med Nationalmuseet, som har besluttet, at den positive indstilling, man afgav i et møde for 14 måneder siden, nu også godkendes. Det betyder, at møllen nu restaureres. (Kilde: Sjællands Tidende 19.9.2002)

Ny bestyrelse klar til at drive

Egeskov Mølle

Kommune planlægger at bortgive renoveret mølle.

Når restaureringen af Egeskov mølle er færdig, er det meningen at Ryslinge kommune vil overdrage møllen til en selvejende institution.

Midt i januar præsenterede borgmester Gunnar Landtved (V) da også den nye bestyrelse for Egeskov mølle, og det var et tidligere bestyrelsesmedlem fra tiden, hvor møllen var i drift, Jørgen Jørgensen, der blev bedt om at samle en bestyrelse, som består af mange forskellige mennesker, lige fra ejendomsmægler, billedhugger og til borgmesteren selv.

På samme møde, hvor bestyrelsen blev præsenteret, blev det ligeledes godkendt at sætte restaureringen i gang for alvor, og Gunnar Landtved fremhævede projektet her som en succeshistorie for Ryslinge kommune, hvilket han ikke blev modsagt i.

Hele kommunalbestyrelsen glædede sig over, at det var lykkedes at indsamle alle pengene til restaureringen, og Hans Buch Rasmussen (S) kom i øvrigt med et forslag, om der kunne etableres en lille møllegruppe, som kunne tænke sig at bygge nogle små modelmøller af de forskellige typer, der findes, som så kunne udstilles i møllen til information og glæde for de kommende turister.

(Kilde: Fyns Stiftstidende 14.1.2003)

Rudkøbing Bymølle 1910.

(Postkort)

Rudkøbing får sit vartegn tilbage

Stor donation fra Real Daniafonden på 900.000 kr. gør Bymøllen færdig udvendig.

Vagn Lundbye fortæller på vegne af Bymølleudvalget, at man har modtaget de 1,8 millioner kroner der skal til for at færdigrestaurere bymøllen udvendigt.

Pengene fordeler sig således, at de 900.000 kr. er fra Real Daniafonden og et tilsvarende beløb fra Kulturarvsstyrelsen, som i den slags sager giver krone til krone.

Den nye arkitekt, der er sat på sagen, hedder Jesper Herbert Nielsen, og er fra Arkitektfirmaet Arp & Nielsen i Vordingborg. Han har lovet, at den udvendige restaurering med sikkerhed kan laves for ovennævnte beløb. Arbejdet går i gang i 2003, så snart vejret tillader det; og vi forventer også at blive færdige i 2003. Restaureringen blev jo standset i 1998 på grund af

pengemangel. Man havde dog nået af få restaureret møllehatten, men fik den aldrig opsat.

Det sker nu samtidig med at der skal laves ny omgang, ny krøjekrans, en hjørnestolpe skal skiftes samt nye spåner på kroppen og enkelte reparationer på murværket.

På længere sigt er det meningen, at det indvendige også skal istandsættes, så møllen igen kan male korn, og oprettelsen af et møllelaug skal også opstartes.

Arkitekt Jesper Herbert Nielsen og møllebygger John Jensen, skal lede restaureringsarbejdet, som udlíciteres og udføres af lokale håndværkere.

Møllen, som den kendes i dag, er fra 1820 opført efter en brand af forgængeren. Ellers er det sparsomt med oplysninger om møllens historie, men det har man dog tænkt sig at gøre noget mere ved, idet man har fået en bevilling fra Kulturarvsstyrelsen til at forske i arkiverne, for at den vej at få svar på nogle af de huller, der er i møllens historie. Inden 1. oktober 2003 skal møllen så stå færdig. Det er nemlig også en betingelse for at statsstøtten kan udbetales.

(Kilde: Fyns Amts Avis d. 16 & 18.12.2002)

Lydinge mølle atter til salg

Hvis man går rundt og drømmer om at bo i en gammel fredet stråetækt vandmølle midt i det smukke Fynske landskab, så er der nu mulighed for det igen, idet Lydinge mølle endnu engang er sat til salg.

Prisen for det hele incl. 3 hektar jord er sat til 1,45 millioner kr. eller 150.000 kr. mindre end sidste gang disse historiske bygninger var til salg.

Den nuværende ejer, Jens C. Balling Jensen, har siden 1993, hvor han fik Lars Mindedals tegnestue til at udregne et projekt for en totalrenovering, der dengang lød på 15 millioner kr., prøvet at få opbakning fra forskellige fonde, kommune og myndigheder m.m. til projektet, men alt sammen forgæves.

Vindmøllen, som hører med til komplekset Lydinge Mølle, er efterhånden så forfalden, at der ikke er et ærligt stykke træ tilbage at frede, så derfor er det Kulturarvsstyrelsens mening at ophæve fredningen af denne, medens ejeren Jens C. Balling Jensen derimod har anket ophævelsen af fredningen. Det er derfor nu op til Kulturminister Brian Mikkelsen at afsige den endelige dom over fredningen af møllen.

Jens C. Balling Jensen, ønsker i øvrigt ikke at udtale sig til Stiftstidende om salget af møllekomplekset.

(Kilde: Fyns Stiftstidende 5.2. 2003)

RINGSTED MUSEUM OG VINDMØLLE

Ringsted Museum er et statsanerkendt kulturhistorisk Museum for Ringsted Kommune og drives sammen med byens smukt restaurerede vindmølle fra 1814.

Museet byder på:

- ★ LANDSTADEN RINGSTED: Landskab - Mennesker - Erhverv gennem 150 år.
- ★ DET DANSKE GULD - en udstilling om korn og mølleri.
- ★ OMVISNING I MØLLEN ved møller Morten Sørensen.
- ★ SÆRLIGE ARRANGEMENTER OG Udstillinger i skoleferier.
- ★ Åbningstid: Tirsdag-torsdag samt søndag kl. 11-16.
Januar samt enkelte helligdage lukket.
- ★ Omvisning kan bestilles (min. 10 pers.)

Køgevej 41 • Tlf. 5762 6900

Møller Morten Sørensen: Tlf. 5761 8521 • Mobil 2022 5191

Manden i møllen

Forelsket: Den er bare så smuk, siger Claus Bjørndal Bagger om sin vindmølle, Trente mølle på Fyn.

Han har ikke gået med en drøm om at bo i mølle hele livet, egentlig startede det med en drøm om et lille husmandssted ude på landet. Men så så han lige pludselig annoncen i avisen: Vindmøllen ved Trente Mølle var til salg.

Jeg syntes bare, den var så smuk, og derfor slog jeg til og købte den med det samme siger ejeren, Claus Bjørndal Bagger. Nu har han boet i møllen omkring 3 år, men det første år måtte han bo i sin varevogn, indtil møllen blev beboelig.

Claus Bagger arbejder freelance som elektriker og havde ikke særlige forudsætninger for at blive mølle-ejer/møllebeboer. Trente Vindmølle var kun godkendt som sommerhus, her var hverken kloak, telefon, lys eller vand. Og så var der lige det med orkanen i 1999.

Vingerne blev siddende, men omgangen fald ned, og det ødelagde fuldstændig min planlægning, siger Claus Bagger. Men han fortsatte stille og roligt projektet og har fået møllen indrettet med spisestue og toilet i den nederste del, soveværelse på første sal, og på anden sal skal der indrettes køkken/alrum.

I dette rum står også møllens 2 kværne velbevarede og danner de rette historiske rammer om møllens fortid.

Lige nu er det møllehatten der skal ordnes. Den er blevet taget ned på jorden ved siden af møllen og skal nu tætnes, og formentlig skal den have helt nye spåner.

Borbjerg Mølle Kro

- ★ Restaurant - Bar - Gårdhave
- ★ Selskabslokaler op til 200 personer
- ★ Konferencerum/mødelokaler (AV-udstyr)
- ★ Egen 9-hullers golfbane - Petanque
- ★ Have med udendørs servering
- ★ 23 dobbeltværelser - Gæstehus
- ★ Sauna - Billard - Bordtennis - Dart
- ★ Robåde - Kanoer - Vandcykler
- ★ Mulighed for fiskeri - Legeplads
- ★ Møllemuseum

Borbjerg Møllevej 3 · Borbjerg · 7500 Holstebro

Tlf. 9746 1010 · Fax 9746 1646

Internet: www.spiseguiden.dk/borbjergmill

- også det rigtige sted til familie- og firmafester, kurser, møder og weekend-ophold.

Jeg glæder mig til vingerne igen kan stå og dreje ligeså sagte, så det ser rigtigt ud, og jeg er da også helt sikker på, at folk om mange år vil takke mig for, at møllen blev bevaret, siger Claus Bjørndal Bagger.

(Kilde: Fyns Stiftstidende 27.12. 2002)

Rigtige venner støtter møllen i Vindblæs

Den gamle mølle i Vindblæs har stadig mange »rigtige« venner. Det konstaterede formanden for foreningen Møllens Venner, Jørgen Johansson, ved dette års generalforsamling, hvor ikke mindre end 315 personer har tegnet medlemskab til en tyver hver.

Møllen har nu en kapital på godt og vel 45.000 kr., ifølge kasserer Anders Binderups gennemgang af regnskabet. Der skal nok også blive hårdt brug for pengene, idet møllen skal have udskiftet krøjeværket. Tømmeret er købt for længst, nærmere betegnet i efteråret 2001, men da var tømmeret for vådt, møllevennerne regner dog med, at det er klart til opsætning i den kommende sommer og monteringen forventes at beløbe sig til omkring 10.000 kr.

(Kilde: Nordjyske Stiftstidende d. 9.2. 2003)

Dødsfald

Frk. Marie Hansen på Tadre Mølle er død

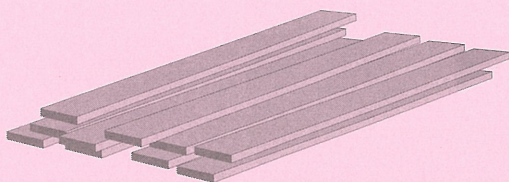
Tidligere møller frk. Marie Hansen, også kaldet »Mølle-Marie«, sov stille ind på Tadre Mølle i Hvalsø den 3. februar. Marie Hansen havde altid prompte og uden spor af tvivl svaret »100 år«, når nogen ind i mellem ville vide, hvor gammel hun blev. Dette kom til at passe, for hun kunne fejre sin 100 års fødselsdag sidste år i august (se Møllen juli 2002).

Marie nåede i sit virksomme og slidsomme liv på møllegården at blive et kendt, elsket og respekteret menneske. Hun havde et smittende godt humør og ligefremme, og bestemt ikke kedelige meninger og indfaldsvinkler. Hendes sikre pejlemærker var, ud over en stærk tro, de ældgamle dyder og livsnære ting som gården, jorden, dyrene, åerne og hendes kære gamle mølle. Marie brugte selv engang udtrykket »at være i besiddelse af en lav synsrand« i positiv omtale af sin karl gennem 25 år Karl Bruun. Maries udsyn kom tit til at virke pudsige og mærkbart forstyrrende på den almene og godkendte betragtning, hvilket følgende historie så fint illustrerer: En dag påstod Marie overfor en borger i nærmeste landsby, at hun nok skulle ned til Holbæk og handle en af dagene. Den stedkendte og geografisk bevidste medborger undrede sig såre. For ham ville det naturligste være at sige op eller ud til Holbæk - byens nordvestlige beliggenhed taget i betragtning. Senere fik han så den enkle forklaring. En geolog havde nemlig afsløret overfor Marie, at vand-spejlet på hendes møllesø lå hele 16 m over daglig vande i Holbæk havn!

Marie vil blive husket for hendes stærke vilje og trofasthed overfor møllestedet, som hun ikke lod sig friste til at sælge for højeste bud, men stort set forærede staten imod at kunne beholde sin bolig på livstid. Den tid er nu rindet ud.

Ære være Marie Hansens minde!

Søren Moses, museumsinspektør

GULVBRÆDDER EFTER ØNSKE

- Fyr, gran, lærk, bøg og eg m.m. bredder op til 250 mm eller måske lidt mere
- Altid 3.000 m³ snedkertræ på lager
- Vi har det alle andre har – og lidt til
- Eget maskinsnedkeri
- Specialopgaver efter ønske
- Spørg os næste gang

**KROER'S
TØMMERHANDEL A/S**
Lyøvej 7 • 5800 Nyborg • Tlf. 6531 1213

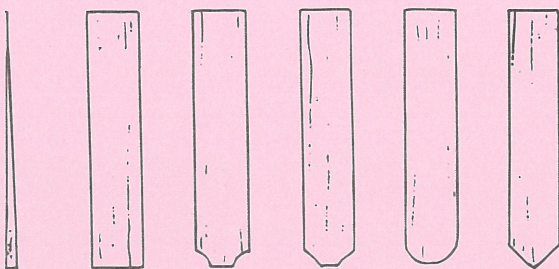
thorslunde

Kundbyvej 20
4520 Svinninge
Tlf. 5926 4044
Fax 5926 4349

Tagspån

35 års erfaring
Eg – Lærk – Thuja – Standardspån
Spåner efter eget ønske

Dansk Møllerforening

Protektor: Hans Kongelige Højhed Prins Henrik.

Bestyrelse:

Ingeniør Ernst Linow (formand),
Elstrup Mølle, 6430 Nordborg, tlf. 7445 8989.
E-mail: linow@post7.tele.dk

Møller Jørgen Hansen (næstformand),
Krarupvej 21, 2610 Rødovre, tlf. 4494 6385.
E-mail: get2lilly@get2net.dk

Per Gliese (sekretær)
Næstvedvej 241 E, 4100 Ringsted, tlf. 5761 8722.
E-mail: gliese@c.dk

Møller Ejner Vendelboe Andersen,
Måre Byvej 15, 5853 Ørbæk, tlf. 6598 1720.

Møller Bent Jensen, Lemvigvej 60,
Nr. Tranders Mølle, 9220 Ålborg Øst, tlf. 9815 7037.

Henrik Jensen,
Hobrovej 136, 9000 Aalborg, tlf. 9818 3545.
E-mail: h-jensen@telefon.dk

Museumshåndværker Stig U. Agerbo (administrator)
Lucernevej 18, 3450 Allerød, tlf. 4816 1638.

Kasserer:

Hanne Agerbo, Lucernevej 18,
3450 Allerød, tlf. 4816 1638 (kl. 18-19).
Giro 903 3785.

Tidsskriftet »Møllen«

Redaktion og ekspedition:

SE nr.: 2699 0008

Lise Andersen (ansvarshavende red.)
Hadsund Egnsmuseum
Rosendalsallé 8, 9560 Hadsund
Tlf. 9857 4388 / 9857 2742, fax 9652 0515
E-mail: hem@mail.tele.dk

Per Gliese,
Næstvedvej 241 E, 4100 Ringsted
Tlf. 5761 8722 (bedst kl. 17-19)
E-mail: gliese@c.dk

Bladet udkommer medio januar, medio marts,
medio maj, medio juli, medio september og
medio november.

Annoncepriser pr. nummer ekskl. moms:
1/1 side: 700 kr. • 3/4 side: 550 kr.
1/2 side: 425 kr. • 1/4 side: 250 kr.

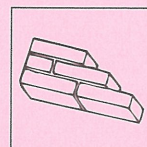
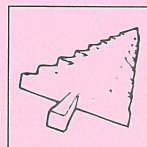
Dansk Møllerforening - »Møllen«

Abonnement og medlemskab:

Enhver mølleinteressert optages som medlem.
Årskontingent 250 kr.
Henvendelse til »Dansk Møllerforening«,
co. Hadsund Egnsmuseum, Rosendalsallé 8,
9560 Hadsund, tlf. 9857 4388.

Svampeangreb i træværk

... i murværk

BORACOL 20

Mod råd-, svampe-, og insektangreb i træværk samt til desinfektion af murværk i forbindelse med bekæmpelse af Ægte Hussvamp m.m.

lavTOX®

Rørskæret 9 - 7100 Vejle - Telefon 7582 5033

Her er plads til din annonce...

Stærk i højden!

Erfaring tæller
- ikke mindst ved opstilling af
VINDMØLLER
samt ved reparations- og
servicearbejder
i stor højde

BMS

Vi har Danmarks største flåde af
mobilkraner og lifte
- også udstyr, der er tilpasset
netop Deres opgave

Ring og få et tilbud

Rødovre: tlf. 44 94 90 48
Odense: tlf. 66 18 18 48
Kolding: tlf. 70 10 60 55
Esbjerg: tlf. 75 12 03 12
Århus: tlf. 70 20 60 55

Mød os på
www.bms.dk